

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра адміністративного права

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Протидія корупції у публічній службі»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Протидія корупції у публічній службі»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т
імені Ярослава Мудрого, 2021. 13 с.

Розробники:

Гаращук Володимир Миколайович,
доктор юридичних наук, професор

Ковтун Марина Сергіївна,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри адміністративного права
(протокол № 11 від 2 червня 2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри адміністративного права
(протокол № 8 від 10 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри - Гаращук Володимир Миколайович, доктор юридичних
наук, професор

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Протидія корупції у публічній службі
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Гаращук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, професор
Контактний телефон	067 9944535
E-mail	vladimir.n.g.0312@gmail.com
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Telegram, Zoom

Назва навчальної дисципліни	Протидія корупції у публічній службі
Статус навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Ковтун Марина Сергіївна, доцентка кафедри адміністративного права, к.ю.н., доцентка
Контактний телефон	067 57 27 884
E-mail	m.s.kovtun@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	Telegram, Zoom

Анотація навчальної дисципліни

Розкривається сутність механізмів протидії корупції у публічній службі, розуміння основних базових категорій. Аналізується організаційно-правові засади протидії корупції у публічній службі. Визначаються обмеження публічних службовців, пов'язані із запобіганням корупційним та пов'язаним із корупцією правопорушенням. Розкривається зміст конфлікту інтересів публічних службовців.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових знань про правове регулювання протидії корупції у публічній службі, вироблення основних умінь та навичок застосування законодавства у сфері протидії корупції, базових антикорупційних механізмів, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також практичних навичок діяльності правника.

Завдання:

- формування навичок й умінь застосовувати антикорупційне законодавство, критично оцінювати нові норми законодавства про засади запобігання корупції;
- опанування інструментарієм інституту протидії корупції у публічній службі, базовими категоріями антикорупційного законодавства;
- формування системи теоретичних знань щодо визначення умов запобігання конфлікту інтересів та вміння застосовувати на практиці методи врегулювання конфлікту інтересів;
- опанування знаннями процесуального законодавства під час розгляду справ щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією;
- формування навичок й умінь заповнення та подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- опанування знаннями та відповідними навичками щодо підготовки проєктів висновків щодо проведення антикорупційної експертизи;
- аналіз і дослідження основних тенденції судової практики щодо розгляду судами справ про корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, здійснення їх оцінювання під кутом зору відповідності закону;
- формування навичок формулювати аргументовані висновки при вирішенні практичних завдань з протидії корупції;

- опанування знаннями щодо провідного зарубіжного досвіду протидії корупції у публічній службі, формування умінь його застосовувати на практиці.

***Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.
Міждисциплінарні зв'язки***

Пререквізити: «Адміністративне право», «Правові основи публічного адміністрування», «Публічна служба».

Кореквізити: «Адміністративна юрисдикція в контексті забезпечення прав людини»; «Зарубіжний досвід публічного адміністрування».

Постреквізити: -

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1. Демонструвати уміння застосовувати антикорупційне законодавство.

РН НД 2. Демонструвати здатність критично оцінювати нові норми законодавства про засади запобігання корупції.

РН НД 3. Демонструвати здатність формулювати аргументовані висновки при вирішенні практичних завдань з протидії корупції.

РН НД 4. Розкривати особливості законодавчого регулювання різновидів конфлікту інтересів.

РН НД 5. Демонструвати знання щодо визначення умов запобігання конфлікту інтересів та вміння застосовувати на практиці методи врегулювання конфлікту інтересів.

РН НД 6. Демонструвати уміння застосовувати провідний зарубіжний досвід протидії корупції у публічній службі.

РН НД 7. Володіти навичками підготовки проєктів висновків щодо проведення антикорупційної експертизи.

РН НД 8. Розкривати особливості фінансового контролю у публічній службі.

РН НД 9. Володіти навичками заповнення та подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

РН НД 10. Демонструвати знання процесуального законодавства під час розгляду справ щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією.

РН НД 11. Розкривати особливості процедури оскарження постанови про притягнення особи до адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією.

РН НД 12. Демонструвати вміння виявляти та аналізувати тенденції судової практики щодо розгляду судами справ про корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, оцінювати їх під кутом зору відповідності закону тощо.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Організаційно-правові засади протидії корупції у публічній службі	Організаційно-правові засади протидії корупції у публічній службі	8
2	Правила етичної поведінки публічних службовців	Правила етичної поведінки публічних службовців	8
3	Захист викривачів	Захист викривачів	8
4	Зарубіжний досвід у сфері протидії корупції у публічній службі	Зарубіжний досвід у сфері протидії корупції у публічній службі	8
5	Фінансовий контроль у публічній службі: поняття та система заходів	Фінансовий контроль у публічній службі: поняття та система заходів	8
6	Правові засади та порядок здійснення декларування	Правові засади та порядок здійснення декларування	8
7	Обмеження публічних	Обмеження публічних	8

	службовців, пов'язані із запобіганням корупційним та пов'язаним із корупційними правопорушенням	службовців, пов'язані із запобіганням корупційним та пов'язаним із корупційними правопорушенням	
8	Конфлікт інтересів публічних службовців: запобігання та врегулювання	Конфлікт інтересів публічних службовців: запобігання та врегулювання	8
9	Антикорупційна експертиза та інші механізми протидії корупції у публічній службі	Антикорупційна експертиза та інші механізми протидії корупції у публічній службі	8
10	Адміністративна відповідальність публічних службовців за правопорушення, пов'язані із корупцією	Адміністративна відповідальність публічних службовців за правопорушення, пов'язані із корупцією	8

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Обмеження публічних службовців, пов'язані із запобіганням корупційним та пов'язаним із корупційними правопорушенням	Обмеження публічних службовців, пов'язані із запобіганням корупційним та пов'язаним із корупційними правопорушенням	110
2	Конфлікт інтересів публічних службовців: запобігання та врегулювання	Конфлікт інтересів публічних службовців: запобігання та врегулювання	
3	Фінансовий контроль у публічній службі		

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів зарубіжних країн;

– робота над кейсами з питань прийняття й виконання адміністративних актів;

– виконання практичних завдань, самотестування;

– написання есе та рефератів;

– підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;

– участь у конкурсах студентських наукових праць;

– підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Протидія корупції у публічній службі» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

1. Нормативно-правові акти

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

2. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>

4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

5. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>

6. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>

7. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>

8. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві: Закон України від 23.12.1993 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12#Text>

9. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>

10. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>

11. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>

12. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 23.07.1996 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_788

13. Конвенція ООН проти корупції від 31.10.2003 р., ратифікована Законом України від 18.10.2006 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_c16

14. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією від 27.01.1999 р., Законом України від 18.10.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101

15. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією від 04.11.1999 р., ратифікована Законом України від 16.03.2005 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_102

16. Про основи законодавства про антикорупційну політику: модельний закон, затверджений постановою Міжпарламентською асамблеєю держав-членів СНД від 15.11.2003 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show-/997_944

17. Про двадцять керівних принципів боротьби з корупцією: Резолюція Комітету Міністрів Ради Європи від 06.11.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_845#Text

2. Література

Основна література

1. Адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією: наук.-практ. комент. / С. С. Чернявський, Р. А. Сербин, І. Д. Пастух та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 90 с.
2. Антикорупційна політика та запобігання корупції в публічному управлінні: навч. посіб. / [І. С. Бондар, В. Г. Горник, С. О. Кравченко та ін.]. К.: Ліра-К, 2016. 192 с.
3. Volodymyr Narashchuk The problem of the interpretation of certain norms of Ukrainian anti-corruption legislation: Щорічник українського права: зб. наук. пр. / відп. за вип. О.В. Петришин. Харків: Право, 2018. №10. 374 с.
4. Правові засади протидії корупції в системі публічної служби : монографія / В. М. Гаращук, І. М. Балакарева, В. І. Бенедик, І.М. Коросташова, І. В. Костенко ; за заг. ред. проф. В. М. Гаращука. Х.: ФОП Панов А.М., 2017. 240 с. URL: <https://dbms.institute/files/nd/22.pdf>
5. Гаращук В. М., Коросташова І. М. Правове регулювання проходження служби та відповідальності публічних службовців // Корупція в Україні: організаційно-правові аспекти протидії / за заг. ред. В. М. Гаращука. Харків: ФОП Панов А. М., 2016. 121 с.
6. Гаращук В.М. Проблеми тлумачення окремих норм антикорупційного законодавства України. Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб.наук. про / редкол.: С.Г. Серьогіна та ін. Х.: Право, 2017. Вип. 33. 236 с.
7. Головкін Б. М., Шостко О. Ю., Новіков О. В. Запобігання корупції. Харків : Право. 2019. 289 с.
8. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і в органах місцевого самоврядування: монографія / ред.: Ю. В. Ковбасюк, В. Л. Федоренко. К.: Ліра-К, 2016. 524 с.
9. Доненко В.В. Правові та організаційні засади протидії корупції: конспект лекцій. Дніпро, 2019. 123 с.

10. Клімова С. М. Організаційно-правове забезпечення сучасної антикорупційної політики / С. М. Клімова, Т. М. Ковальова. Харків : Харків. Регіон. ін.-т держ. упр., 2015. 252 с.
11. Корупція в Україні : питання протидії / за заг. ред В. М. Гаращука. Харків : ФОП Панов А. М., 2015. 172 с.
12. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства / за ред. М. І. Хавронюка. К.: ВД Дакор, 2017. 496 с.
13. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання корупції» / В. С. Ковальський, О. М. Миколенко, Є. Л. Стрельцов, О. І. Клименко. Київ : Юр інтер, 2018. 380 с.
14. Франчук В. В., Корецька-Шукєвіч Д. Д. Правопорушення, пов'язані з корупцією: адміністративно-правові засади протидії: монографія. Варшава: ЛьвДУВС, 2021. 183 с.
15. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення : підручник / [В. Я. Настюк, О. Ю. Синявська, В. В. Мартиновський та ін.] ; за аг. ред. В. Я. Настюка. Харків : Право, 2019. 512 с.

Додаткова література

1. Грищук М. Політика України у сфері запобігання і подолання корупції: проблемні аспекти та перспективи удосконалення. Актуальні проблеми правознавства. № 2. 2021. URL : <http://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1203>.
2. Гречанюк Р. Національні антикорупційні стратегії в системі запобігання корупції України. Актуальні проблеми правознавства. 3 (19). 2019. С. 29-35.
3. Гура В. В. Поняття корупції як економіко-правового феномену. Вчені записки Університету «КРОК»: зб. наук. праць. Київ: ВНЗ «Університет економіки і права «КРОК», 2021. Вип. № 4 (64). С. 76-84.

4. Дудоров О. О., Мовчан Р. О. Національне агентство з питань запобігання корупції на варті «попереднього» рубежу протидії корупції: основні проблеми та способи їх вирішення. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. № 83. Т. 3. 2018. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/80>.

5. Кобко Є. Інститут викривачів як інструмент запобігання та протидії корупції в Україні. Підприємництво, господарство і право. №1. 2021. С. 136-141. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/1/24.pdf>.

6. Комзюк М. А. Відповідальність за адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією. Науковий вісник публічного та приватного права. № 4. 2021. С.162-170. URL: <http://www.nvppp.in.ua/vip/2021/4/30.pdf>.

7. Корчак Н., Корчак Я. Запобігання та протидія політичній корупції: правовий аспект. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління. № 13. 2020. С. 34-44.

8. Новак А. Національна антикорупційна політика: теоретико-методологічні засади формування та реалізації : монографія. Дніпро : Моноліт, 2018. 360 с.

9. Нонік В. В. Типологія корупційних відносин: державно-управлінський погляд. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 19. С. 99-102.

10. Пархоменко-Куцевіл О. Теоретико-методологічні підходи до класифікації корупційних відносин в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 9. С. 138-142.

11. Пасека О. Ф. Співвідношення понять «правопорушення, пов'язане з корупцією», «корупційне правопорушення» та «корупційний злочин». Право і суспільство. № 2 (Ч. 2). 2020. С. 197-203.

12. П'ясецька-Устич С. В. Теоретичні аспекти аналізу корупції як системного явища в сучасній українській економіці. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 28-1. С. 19-26.

13. Рева Ю. Деякі питання реалізації системи електронного декларування в Україні. Вісник Чернівецького факультету Національного

університету «Одеська юридична академія». № 4. 2019. С. 69-80. URL: <http://chernvisn.onua.edu.ua/index.php/chern/article/view/7>.

14. Судовий розгляд справ про правопорушення, пов'язані з корупцією: практи. посіб. / кол. авт.; за ред. доктора юрид. наук, проф. О. М. Костенка. Київ: Національна академія прокуратури України, 2018. 346 с.

15. Сковчиляс-Павлів О. В. Корупція як негативне соціально-правове явище: ознаки та причини. Право та державне управління. 2019. № 2(35). Т.2. С. 41-46.

16. Хомів О. В. Корупція в Україні та шляхи її подолання. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. 2018. Вип. 1. С.123-130.

17. Цабека К. Є. Деякі аспекти кваліфікації адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією. Юридичний вісник. № 2. 2020. URL: <http://yuv.onua.edu.ua/index.php/yuv/article/view/1731>.

18. Цабека К. Є. Особливості адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з корупцією: зарубіжний досвід. Юридичний бюлетень. 2020. № 12. С. 127–133. URL: <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2020.12.18>.

19. Чебан О. Теоретичні підходи до визначення корупції в публічному управлінні. Актуальні проблеми державного управління. Том 2. № 83. 2021. URL: <http://uran.oridu.odessa.ua/article/view/237233>.

20. Щодо роботи з викривачами для уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції: практи. посібник // С. Деркач, О. Карпова, О. Леончук, В. Луцик. 116 с. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/Guide-final.pdf>.

Інтернет-ресурси

Сайт Верховної Ради України – URL: www.zakon1.rada.gov.ua

Урядовий портал - URL: www.kmu.gov.ua/

Сайт Міністерства юстиції України - URL: minjust.gov.ua/

Сайт Національне агентство з питань запобігання корупції - URL:
nazk.gov.ua/

Сайт Національного антикорупційного бюро України - URL:
nabu.gov.ua/

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри адміністративного права. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=605:administratyvna-protsedura&Itemid=151

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекцій). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Протидія корупції у публічній службі» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34